

Inhoud

Voorwoord

Ontmoetingen met internationale partners

Individuele begeleiding: het verhaal van Gagik

Informatie van gespecialiseerde buitenlandse partners

Caritas International Cel Vrijwillige Terugkeer

Liefdadigheidstraat 43
1210 Brussel

Anne Dussart: +32 2 2293604
Bart Cosyns: +32 2 2293602
Annelieke Carlier: +32 2 2293586
Thomas Jezequel: +32 2 2111052

reintegration@caritasint.be
www.caritas-int.be/reintegratie/

Voorwoord

De Cel "Vrijwillige Terugkeer en Reïntegratie" heeft het genoegen u haar eerste nieuwsbrief aan te bieden.

Binnen Caritas bestond al enkele jaren het gevoel dat er onvoldoende aandacht was voor de terugkeerder na een jarenlang verblijf in België. Sinds 1984 bestaat het gewone REAB programma, waarbij OIM samen met sociale diensten in België een terugkeer aanbiedt. Dit sluit niet altijd aan bij de concrete individuele noden van de terugkeerder en doet niet of te weinig beroep op de hulpmogelijkheden die de lokale Caritassen zouden kunnen aanreiken.

In 2004 zijn we gestart met een pilootproject met terugkeerders naar Bulgarije en Oekraïne. Via vragenlijsten wilden we een beter beeld krijgen van de terugkeerder en van zijn individuele noden, met de bedoeling hem te helpen bij een duurzame reïntegratie. Dit project werd in 2005 verder gezet.

In 2006 heeft de overheid, meer bepaald het Ministerie van Sociale Integratie in samenwerking met Fedasil het operationele project uitgebreid. We begonnen een actieve samenwerking met de lokale Caritas in Oekraïne, Bulgarije, Armenië, Georgië en Servië-Montenegro. Een werkbezoek aan Bulgarije en Armenië tijdens het jaar 2006 samen met Fedasil heeft aangetoond wat de meerwaarde is van een lokale structuur.

Vergadering bij Fedasil met internationale partners, Brussel

Ook het werkbezoek van onze lokale structuren aan België in september 2006 met een ontmoeting van de consultants bij Fedasil werd als heel positief ervaren door alle betrokken partijen.

Sinds begin 2007, proberen we wereldwijd deze dienst aan te bieden voor de personen die willen terugkeren.

Voorstelling van het team

Bart COSYNS is sinds 2004 werkzaam bij caritas en heeft dankzij zijn kennis van Oost-Europa en zijn vlotte pen mee bijgedragen tot de oprichting van deze jonge dienst. In oktober 2006 werd de dienst versterkt door Annelieke CARLIER die verantwoordelijk is voor het opzoeken van alle nuttige informatie voor terugkeerders naar Armenië, Georgië en Servië.

Aan het werk op vergaderingen bij Maatwerk bij Terugkeer, Den Haag

Sinds februari 2007 is onze dienst compleet. Thomas JEZEQUEL is samen met Bart verantwoordelijk voor het operationele luik van de cel. Wij kunnen naast de 4 vaste structuren in Oekraïne, Armenië, Georgië en Servië-Montenegro ook beroep doen op een operationele samenwerking met Maatwerk bij Terugkeer. Verder kunnen we rekenen op tal van Caritas structuren in de wereld, zoals in Nepal, Mongolië, Togo, Bolivia etc. Waarschijnlijk zal binnen enkele maanden de lijst nog langer zijn. Jullie blijven op de hoogte dankzij deze nieuwsbrief.

Anne Dussart

Ontmoetingen met internationale partners

Het project ERSO (European Reintegration Support Organisation) beoogt de samenwerking tussen zijn leden te bevorderen: Maatwerk, Caritas International België, Refugee Action (Groot-Brittannië), JRS Portugal, Caritas Oostenrijk en Raphaelswerk (Duitsland).

Deze NGO's hebben niet allen dezelfde ervaring, noch dezelfde praktijk; sommigen zijn er om bij te leren, anderen, en daarvan werd ik me snel bewust, om hun ervaring door te geven: Cordaid en Caritas International België hebben duidelijk een voorsprong op dit terrein.

Nieuw in de Cel "Vrijwillige Terugkeer en Reïntegratie" van Caritas, ben ik meteen deelnemer aan de eerste ERSO-stage die doorgaat van 5 tot 9 maart 2007 in Den Haag bij onze partner CORDAID (Caritas Nederland). Nog voor het opzetten van een Europees netwerk van organisaties die werken in het domein van vrijwillige terugkeer, het doel van ERSO, hadden Caritas België en de cel « Maatwerk » reeds een overeenkomst voor het 'gebruik' van hun respectievelijke lokale partners. Wij werken samen met de partner van Maatwerk in Bosnië wanneer wij mensen helpen reïntegreren in dat land, en we kunnen hen contacteren voor elk nieuw land waar zij al partners hebben.

Ik vertrek dus naar vertrouwd terrein, bij een organisatie die vanaf het ontstaan van de Cel Terugkeer bij Caritas International België present was.

Het hoofdoel van deze stageweek voor Caritas International België is de ontmoeting met buitenlandse partners van Maatwerk, die hun jaarlijkse vergadering precies lieten samenvallen met de ERSO stage. Ik krijg de kans om goede contacten te leggen met de vertegenwoordigers van Togo, van Guinée, van Bénin en van Angola. Na mijn terugkeer in Brussel zou ik de vertegenwoordiger van Caritas Togo kunnen contacteren om een alleenstaande Togolese moeder bij te staan in haar reïntegratie.

Internationale vergadering tijdens de ERSO stage

Het stageprogramma is intensief : ateliers, ontmoetingen, ontdekking van de manier van werken van Maatwerk en een bezoek aan een opvangcentrum voor asielzoekers : de vertegenwoordigers van het nieuwe Nederlandse agentschap voor terugkeer (tegenhanger van Fedasil) moeten een spervuur van vragen doorstaan van de buitenlandse partners van Cordaid, geschokt door de manier waarop "vrijwillige terugkeer " wordt gepercipieerd.

De laatste namiddag wordt gewijd aan een vergadering met de leden van ERSO, met het oog op de operationele toekomst van het project. Nieuwe perspectieven lijken zich aan te bieden, in het bijzonder de samenwerking van meerdere landen voor een zelfde project: een dossier van een Armeense familie, ingediend door Oostenrijk, wordt gefinancierd door CORDAID en opgevolgd door Caritas International België en zijn lokale structurele partner.

Samenwerken via onze partners en onze ervaringen delen zal onze sterkte zijn in de komende jaren.

Thomas Jézéquel

Meer informatie:

Website ERSO: www.erso-project.eu

Individuele begeleiding: het verhaal van Gagik

Gagik, een Armeense man van 62 jaar, verbleef al 3 jaar in België. Na opeenvolgende negatieve beslissingen en tevergeefse beroepprocedures kon hij bovendien niet langer in zijn opvangcentrum verblijven.

Hij overnachtte nog een tijdje bij landgenoten, maar werd tenslotte ziek en moest worden opgenomen in een Brussels ziekenhuis. Dit ziekenhuis nam contact op met een sociale dienst, die hem na zijn genezing informeerde over het bestaan van het reïntegratieproject van Caritas International. Gagik besloot tenslotte om terug te keren naar zijn geboorteland, vooral omdat intussen zijn aanvraag tot regularisatie ook al was geweigerd.

Al gauw dat Gagik noch in België, noch in Armenië een familie had en dat hij door zijn leeftijd en door zijn wankelinge fysieke en geestelijke gezondheid onmogelijk noch kon werken in Armenië. Bovendien beschikte hij er niet langer over een woning, aangezien hij die had verkocht om zijn reis naar België te kunnen betalen.

Caritas International liet Gagik uitvoerig telefoneren met de sociale dienst van Caritas Armenië, de lokale partner in het reïntegratieproject. Er werd alvast een tijdelijke woning voor hem gereserveerd in Yerevan, en er werden afspraken gemaakt rond de medische opvolging. Uiteindelijk vertrok Gagik in augustus 2006 gelaten en ontgoocheld, hopen dat de mensen van Caritas Armenië hun beloftes zouden nakomen.

Armen Badalyan, sociaal assistent van Caritas Armenië bracht Gagik naar zijn nieuwe woning en besprak hoe het geld dat beschikbaar was via het reïntegratieproject van Caritas International het beste kon worden besteed. Er werd onderling besloten dat medicatie, huisvesting (huur) en een maandelijkse toelage voor voedsel het meest dringend waren.

Aangezien het reïntegratieproject beperkt is in de tijd, werd gezocht naar bijkomende hulp en duurzame oplossingen, die Gagik ook na de duur van het project in staat zouden stellen om menswaardig te leven. Zo bleek Gagik nog recht te hebben op een karig pensioen. Enerzijds werd dus een procedure gestart om Gagik opnieuw een binnenlands

identiteitsbewijs aan te vragen, een voorwaarde om een pensioen te kunnen ontvangen. Anderzijds werd een procedure ingeleid bij de Armeense overheid ter erkenning van zijn psychologische problemen, zodat hij recht zou hebben op een plaats in een open verzorgingsinstelling.

In afwachting kreeg Gagik een tijdelijke woning en werd hij dagelijks bezocht door de sociale dienst van Caritas Armenië. Dit belette echter niet dat Gagik tijdens een mentale crisis alle ruiten van zijn woning brak en wegliep. Hij werd teruggevonden door de sociale dienst en opgenomen in een hospitaal. Na vele gesprekken met Armen bleek Gagik uiteindelijk ook een broer te hebben in Moskou, die hij aanvankelijk niet had willen contacteren om hem 'niet tot last te zijn'. In onderling overleg en na heel wat lobbywerk en administratie kon Gagik dan terecht in een open verzorgingsinstelling, waar tenminste zijn medicatie en huisvesting waren verzekerd.

Intussen, ruim zes maanden na zijn vertrek, is Gagik erkend door de Armeense staat als persoon met een fysische en psychische handicap, waardoor hij recht heeft op een extra uitkering. Dit stelde hem in staat om in een aparte kamer van de verzorgingsinstelling zelfstandig te leven.

De sociale dienst van Caritas Armenië bezoekt hem nog steeds frequent. Nadat Caritas hem de situatie had uitgelegd, bracht ook zijn broer uit Moskou hem inmiddels een bezoek. Zijn gezondheidstoestand is ook stabiel. We ontmoetten hem in februari 2007 opnieuw, tijdens een evaluatiebezoek. Hij was bovenal erg dankbaar en sprak ondanks zijn moeilijkheden vol lof over 'alle vriendelijke mensen die hij in België had ontmoet, in het opvangcentrum en daarbuiten'.

Uiteraard is de situatie van een groot aantal terugkeerders minder complex. Soms is de hulp van onze partners beperkt tot het begeleiden van een micro-project van de terugkeerder, soms wil hij vooral een opleiding of enkel tijdelijke huisvesting in afwachting van een betaalde job. Maar dit reëel voorbeeld toont goed aan hoe het reïntegratieproject een verschil kan betekenen voor mensen die terugkeren.

Foto: Herman Ricour

Informatie van gespecialiseerde buitenlandse partners

Het CRI project poogt gespecialiseerde en praktische informatie voor potentiële terugkeerders aan te bieden. Caritas International heeft daarvoor lokale partners gezocht in Armenië, Georgië en Servië/Kosovo. Hoe gaat deze zoektocht nu in zijn werk?

Missie in Georgië: getuigenis van onze medewerkster

“Van 11 tot 19 november 2006 trok ik naar Georgië om een aantal NGO's te bezoeken en te spreken over de informatie die potentiële terugkeerders nodig hebben in België. Aan bepaalde organisaties ontbrak het wat elan of eenmaal ter plaatse bleken ze een éénmansbedrijfje te zijn. Niettemin beantwoordden enkele NGO's aan de verwachting die hun website en referenties deden uitschijnen.

Ik kreeg de kans GYLA 'Georgian Young Lawyers Association' en World Vision te ontmoeten. Waar deze laatste NGO vooral sociaal gerichte projecten beoogt, is GYLA sterk gespecialiseerd in juridische kwesties in een humanitair perspectief. Zij verlenen gratis juridische bijstand aan particulieren, voeren campagne tegen mensensmokkel en maken mensen bewust van hun rechten. Na rondleiding, bestudering van hun activiteiten en verschillende gesprekken besloot ik GYLA en World Vision tot onze partners te maken. De contactpersonen bij beide organisaties zijn jonge en gemotiveerde mensen, die ons sindsdien bijna dagelijks mailen met recente en neutrale informatie over Georgië. “

Onze contactpersonen bij GYLA en World Vision, Georgië

Vragen en antwoorden

Aan de lokale partners in Armenië, Georgië and Servië kan iedere specifieke vraag van de terugkeerder rond zijn situatie gesteld worden. Dat kan gaan over mogelijkheden en perspectieven voor reïntegratie (opleiding, tewerkstelling,

huisvesting, familie/tracing) en de risico's voor de terugkeerder (veiligheidssituatie, politieke attitude). De vragen en antwoorden kunnen zodoende van heel praktische aard zijn en worden meestal op korte termijn (enkele dagen) beantwoord. Afhankelijk van de specificiteit van de vraag kunnen we een grondig onderzoek ter plaatse laten doen.

In elke nieuwsbrief publiceren we een vraag en antwoord die wij ontvingen.

“Kan een gemengd koppel (Armeens-Azeri) terugkeren naar hun dorp Manashid, naast Shahumyan (Karabagh)?”

Antwoord van onze Armeense partner: “Dit is geen eenvoudige vraag! Maar ik heb vandaag reeds contact gehad met een advocaat van de Migration Agency én met het hoofd van de Shahumyan NGO én met het hoofd van het Nieuwe Shahumyan district in Kharabagh! Er is namelijk een Nieuw Shahumyan district aangezien het oude bezet wordt door Azerbaidjan [...] Deze organisaties willen allen meer weten over het koppel, want wanneer verlieten deze mensen hun dorpje Manashid? Als dat voor de oorlog was, kunnen ze niet genieten van het vluchtelingenstatuut. Er zijn nog tientallen vragen van deze organisaties die ik je hierbij doorstuur [...]”

In elk geval kunnen ze niet terugkeren naar hun oorspronkelijke stad Manashid. De partner die Azeri is kan natuurlijk wel terug, maar alleen. Voor Armeniërs is Shahumyan verloren. Als ze beiden terugkeren naar Armenia kan ik hen ook contactadressen geven; er zijn sociaal assistenten die hen direct zullen opbellen zodat ze de terugkeermogelijkheden concreet kunnen bespreken. Als ze een ander soort vragen hebben, hou me op de hoogte, ik informeer me.

Qua huisvesting moet het koppel zich inschrijven in de Migration Agency. Als dat niet gebeurt, dan hebben ze geen vluchteling-ID en zal de Armeense regering zich niet verantwoordelijk voelen voor huisvesting. [...] De president zei dat hij zelf het koppel wil helpen als vroegere Manashid-inwoners, zelfs al hebben ze geen vluchtelingenstatus. Deze NGO kan ook vrienden en familie opsporen. Hierna volgen de telefoonnummers en adressen van de organisaties waar ik het over had [...]”

Annelieke Carlier

Country of Return project

In het **Country of Return project** wordt informatie verzameld over elk mogelijk aspect van het land waarheen iemand wil terugkeren. Caritas International België staat in voor de informatie over Armenië, Georgië en Servië. In deze landen wordt de informatie gegeven door onze partners **CDS** en **Grupa484** (Servië), **World Vision** en **GYLA** (Georgië) en **Armenian Caritas** en **Mission Armenia** (Armenië). Het CRI project wordt gefinancierd door de EU (RETURN) en maakt deel uit van een Europees partnernetwerk.